

Pesta 19/31 augustu.

Va ești dominec'a. | Redact. : strad'a iernei nr. 1.

Nr. 32.

Anulu IX, — 1873.

Pretulu pe ann 10 fl., pentru Roman'a 2 galbeni.

Ovidiu la gurele Dunarii.

Tristia, lib. III. eleg. 10.

D'ar fi sè-si mai aduca a minte de Nasone
 In Roma vr'o fiintia, si déca fara mine
 A mai remasu acolo ce-va din alu meu nume,
 Sè scle dar cà 'n tiér'a, in care-alu marii luciu
 In veci nu se 'ntelnesce cu zodi'a 'nstelata,
 Aici mi-ducu eu traiulu in sinulu barbarfei,
 Cu férele sarmate, cu Bessii si cu Getii,
 Nedemni sè le respundia unu echo 'n versulu meu !

Câtu mai adia ventulu recoritoriu alu verei,
 Avemu unu zidu de valuri, prin care ne scutesce
 De crud'a loru navala curgêndu la midiloçu Is-
 trulu ;

Vai inse candu sosesece posomorit'a iérna
 Rîngindu grozav'a-i buza, si candu incepe gleb'a
 A canunt'i cu 'nctulu sub marmor'a de geru !

Si crivetiulu pornesce, si néu'a imple nordulu,
 Si cade, cade, cade : nici sórele, nici plói'a
 N'o mai topescu acuma, cà-cu frigulu o 'mpetresce,
 Si pana sa dispara unu stratu, s'asterne altulu,
 Si-adesea 'n aste cuiburi de ghiatiuri indesate
 Privesci intr'o gramada zapedi din dóue ierni !

S'atât'a-i de cumplita furtun'a deslantata,
 Incâtu rapesce case, ducêndu-le departe,
 Si turnuri maiestóse in prafu le risipesce ;
 Si sguduitu atuncea in temelia polulu,
 De spaima se 'nfióra selbatecele ginti !

Si barbarulu imbraca nadragi si pei informe,
 Câtu din a lui faptura abié se vedu obrazii,
 Dar pana si prin blana dà gerulu in putere ;
 Si pulberea de ghiatia pe barba schinteieza ;
 Si te cuprinde gróz'a, candu sloiuri cristaline
 Se 'nchiaga pintre plete si se ciocnescu cu fremetu
 L'a capului miscare ; si 'n vasu inghiatia vinulu
 De-lu scoti in bolovane, pastrandu figur'a ólei,
 Si 'n locu a sórbe spum'a, mananci bucati de vinu !

Sè mai descriu eu óre, cum riurile tóte
 In poduri le preface suflarea cruntei ierne,
 Si-atunci din oboséla de vrei sè-ti stemperi setea
 C'unu stropu de apa viua, spargi intarit'a ghiatia
 Sapandu adancu o grópa, cascata ca unu lacu !

Chiar uriasiulu Istru, pe care nu-lu intrece
 A Nilului largime, acuma se sbêrcesce
 Sub viscolii de criveti, si-albastrele-i talazuri
 Se facu o scórtia tare, si pe furisiu sub dinsa
 Se scurge 'n toiulu marii prin cele multe guri !

Si p'unde mai de-una-di plutiá corabierulu,
 S'aluneca piciorulu saltandu fara sfiéla ;
 Si-a calului copita isbesce cu resunetu
 In lespedi faurite din colosale valuri ;
 Si boii fara frica p'acésta nóua punte,
 Sub care stau inchise prapastii desfundate,
 A lene tragu caruti'a nomadului Sarmatu !

De necrediatu, si totu-si sum martorulu pe care
Nimica nu-lu impinge s'ascundia adevèrulu,
Si trebui sè me credeti: eu am vediutu chiar marea,
Chiar marea 'ncatusiata d'unu blocu imensu de
ghiatia:

Tacuta, neclintita sub tiest'a-i lunecósa;
Si n'o vediusem numai, dar am amblatu eu singuru
Pe culmile marine calcându ca pe tierena . . .
D'aveai si tu a trece asemeni mari, Leandre,
Nu te 'nghitiá 'n velvórea-i unu mai angustu abisu!

Respinsu de geru, delfinulu totu indesiertu se 'n-
cérea

In aeru sè tresalte p'a mării suprafatia;
Si ventulu de la crivetiu, trantindu-se cu sgometu,
Turbéza far' sè póta unu valu din locu sè misce;
Si vasele, ca 'n cercuri de marmora cuprinse
De ghiatia ce le 'ncinge, stau tiepene: veslasiulu
Talazurile dure adi nu le mai despica;
Si 'n und'a degerata, cu capete afara
Vedi pesci ce se 'ncrustéza, si unii mai traiescu!

Atuncea dar candu Pontulu si Dunarea spumanda
De iérna 'mbratísiate prindu pelitia de ghiatia,
P'a Istrului luciósa si meturata cale
Calári pe cai selbategi vrasmasii vinu incóce,
Vestindu a lóru sosire sagetile ce sbóra,
Si remanendu dreptu urma pamentulu despuiatu!

Tieranii fugu departe, lasandu camp'á préda,
Si barbarulu rapesce putín'a-i avutía,
Totu ce potú sè stringa saténulu prin sudóre:
Si carele, si turme, si saraci'á tóta!
Apoi pè robi i léga cu manele la spate . . .
Sè ducu, se ducu sarmanii, privindu cu desperare
In urm'a lóru ogóre ce n'o sè le mai védia
Si foculu ce se 'naltia din siubrede colibe;
Cà-ci barbarulu aprinde, dobóra, mistuesce
Totu ce nu póte duce, totu ce nu vré sè duca,
Si stoluri de victime sucumba sub sagét'a-i
In vèrfu incarligata, alu carii feru supsesè
Din ierburi ucigasie unu sucu inveninatu!

Aci si 'n timpu de pace resboiulu te 'ngrozescè;
De nu mai vedi pe barbari, e spaima ce ti-o lasa;
Si nemini nu cutéza pe campu sè traga brazde;
Si tielina uitata remane sterpu pamentulu;
Nici desfetatulu struguru nu cresce 'n umbr'a vi-
tiei;

Nici ferbe mustulu dulce in naltele basinuri;
Unu pomu nu se diaresce, pe care ca 'n vechime

Sè scrie unu Acontiu cuvinte de iubire;
Pustía, trista, nuda, nici arbure, nici frundia . . .

Fugi, fugi d'acésta tíera, tu omule fericè!
Si totu-si din intrég'a nemarginita lume
Aice, ah! aice osand'a m'a tramisu!

B. P. Hasdeu.

Unu picioru pentr'unu amoru.

— Novela de Sacher-Masoch. —

(Urmare si fine.)

Nici cea mai infioratória dorere nu a fostu
in stare a-lu scóte din constanti'a-i rece; ma
cu câtu se apropiá operatiunea catra capetulu
ei, cu atâta i deviniá faci'a mai suridietória si
trasurile mai senine.

Franciscu esecutá cu deosebita arte ope-
ratiunea, ceea ce in urma se finí.

Bolnavulu preste pucine septemane s'a
vindecatu deplinu, multiamí de bunatatea me-
dicului seu prè stimatu, si suindu-se pre naia
cu cârj'a a mana, a rebarcatu spre Angli'a pa-
tri'a sa.

II.

Cinci luni dupa acésta scena Franciscu
a primitu din Angliá o epistota de cuprinsulu
urmatoriu:

Jubite Franciscu!

Inainte de tóte, pe langa espresiunea
multiamirii si a amicitiei sincere, primesce cu
bucuria dela mine asignatiunea alaturata, care
ti-o va rescumperá banc'a lui Pausandu din
Paris. Acésta suma e o bagatela facia cu bu-
natatea cea mare ce o ai aretatu catra mine;
suplinésca-o inse multiamit'a, simpati'a si ami-
cí'a mea! Dta m'ai facutu pré fericitu, viéti'a
mea mi-o ai transformatu in paradisu cerescu,
candu te-ai resolutu a-mi tai'a osulu acel'a,
care mi-er'a pedeca in ajungerea fericirei su-
prapamentene. Éta in urma ti-descoperu, gen-
tile barbatu, caus'a acelei dorintie, care Dta
o-ai numitu nesocotita, nebuna. Atunci ai dîsu,
cà cu mintea sanetósa, fara tulburárea cugete-
loru, nu se póte pofí sè ne despoiámu de unu
membru folositoriu alu trupului. Convinge-te
acuma despre contrariu!

„Reintorsu a casa din a dóu'a caletorfa
in Indi'a orientala, am cunoscutu caracterulu
nobilu, spiritulu sublimu, alu Emiliei Harley,
unite cu esteriorulu celu mai placutu. Cunos-
ceam de multu aceste cualitáti ale ei, inse mai
'nainte erau tesauri ascunse pentru mine.

„Atunci incepui a o adorá, a me alipí de dins'a cu acelu simtiementu interioru, care e fundamentulu fericirii adeverate. Si oh! Franciscu, câtu am fostu de fericitu, gustai pocallulu deliciosu alu amorului: fusei iubit. Da, — Emili'a dintre toti adoratorii seí pe mine me distinse mai multu, catra mene aretà cea mai mare bunavointia, ceea ce erá semnulu neindoiosu alu atractiunii sale.

„Am fostu fericitu, celu mai fericitu dintre toti moritorii! Dara fericirea mea nu a duratu timpu indelungatu.

„Emili'a deodata deveni morósa, incunjiurá privirca si chiar societatea mea; indesiertu am rogatu-o, indesiertu am imploratu-o, nu a folositu nimica. Indesiertu m'am provocatu la amorulu nostru, care ne va face fericiti pe amendo; indesiertu i declarai, cà o voiú luá de socía; ma la cuventulu acest'a deveni inca mai morósa, se retrase, si mai multu neci nu me primi la sine.

„Ca si inamoratulu esilatu din paradisu, debelatu amblai in susu si in diosu, nesciindu ce facu, nesciendu ce sè facu?

„In urma me intorsei la parintii ei, cerui solemnu man'a Emiliei. Parintii se convoira, dara Emili'a remase neaplecata.

„In urma unulu dintre fratii ei, in o óra solitaria, in care me cuprinsera nesce cugete fórte moróse, asié încátu si ide'a sinucidului mi-plesni prin minte, mi-descoperi secretulu refusării Emiliei.

„Emili'a, frumseti'a admirabila, femeia cu spiritulu cultu, are unu defectu naturalu. I lipsesce unu picioru, si acelu e inlocuitu cu unulu de lemn. Si ea credea, cà pentru acestu defectu trupescu nu-mi póte fi socía, si si-propuse de a nici nu-mi fi. M'am hotaritu indata a me face asemenea ei; cà voiú taiá acésta parte netrebnicu de carne, care déca mi-ar fi lipsitu, demultu eram fericitu.

„Multiamita dtale, hotarirea mi s'a realizatu! Reajunsu la Londra, celu d'antâiu lucru mia- fostu a cercá cu piciorulu meu de lemn pe Emili'a Harley. Am facutu-o sè crédia, cà picandu de pe calu mi s'a frantu piciorulu, si a fostu negresítu trebuinciosu sè-lu taiu.

„Emilia, candu me vediù, a cadiutu in deliriu, si remase neconsolata câtu-va timpu. Dara in urma se linisci si se convoi de a-mi fi socía.

„In duc'a urmatória casatoréi, i descoperi secretulu, cà ce jertfa am facutu pentru a-o avé. Unu sarutu infocatu, unu amoru sinceru

si curatu, si alipire caldurósa au fostu respalt'a mea.

„Oh, Franciscu! Déca asiu fi avutu diece picioru, de siguru asiu fi taiatu nóue pentru una asié fericire, pentru unu asié amoru alu Emiliei mele!

„Pururea ti-voiu remané detoriu. Vina la Londr'a cercetéza-me, fă cunoscinti'a sociei miele, si apoi mi-di: „Dlu meu, dta esti nebunu! Dorinti'a dtale e nesocotita!“

„Londra noemyre 1782.

„Carolu Temple.“

Franciscu ceti mai de multe ori epistol'a acést'a, o aretà si amiciloru sei, si totu-deuna adause: — Si totusi elu e unu nebunu!

Respunsulu dinsului au fostu urmato-riulu:

„Ti-multiamescu, dlu meu, pentru darulu ce-mi faci. Trebuie sè-lu numescu daru, pentru cà miculu meu servitiu nu e demnu de respalata.

„Ti-urezu sè poti gustá multa fericire si bucuría dimpreuna cu iubit'a-ti socía! Unu picioru, ce e dreptu, nu e multu pentru o socía credintiósa, frumósa, iubita si plina de spiritulu! Numai sè nu te insieli mai tardiu!

„Concede-mi sè-mi sustieniu opiniunea si sè repetiescu: Dlu meu grigesce! Ilusiunile trecu, fericirea devine indatinata; si eu me temu, cà peste vr'o doi ani te vei caí cà ti-ai taiatu piciorulu. Peste trei ani vei aflá, cà e mare perdere lips'a piciorului, si peste patru ani vei dice cà ar fi fostu destula jertfa si degetulu celu mare de la picioru. Peste cinci ani te vei convinge, cà si degetulu celu micu inca ar fi fostu pré multu, peste siese ani vei socoti, cà si unghiele ar fi fostu de ajunsu, ma va vini timpulu in care ti-va paré reu de fapt'a dtale, si mi-vei dá dreptu mie, care pururea dtacu: Dlu meu dorinti'a dtale e nesocotita!

„Ca june fantastu, care traiesce in illusiuni, si se aventa in atmosfera mai innalta, si eu mi-asiu fi sacrificatu viéti'a pentru unu singuru cuventu alu amantei mele! Dara adi, in etate matura, candu micidele necasuri ale vietiei despica vestmentele transparente ale ilusiuniloru, nu mi-asiu sacrificá nici celu mai micu membru alu meu; si déca asiu fi facutu acést'a, adi asiu dice si despre mine: „Franciscu, tu intru adevéru ai fostu unu nebunu!“

Acést'a e opiniunea mea, iérta-me cà ti-o spunu apriatu!

„Acuma Ddieu sè ffa cu dta! Totu binele ti-lu oftéza celu mai umilitu servu alu dtale

Ludovicu Franciscu.“

III.

La an. 1793 a eruptu revolutiunea francesă. Franciscu a fostu silitu a scapá la Londra. Pentru distractiune si pentru legatur'a cunoscintiei, elu intrebà de Carolu Temple. Lu-indreptara la unu palatu mare innaltu. Se anuncià la dlu casei, si fu condusu intr'unu salonu. Langa caminu in unu jetiu siedea unu domnu grasu, incungiuratu celu pucinu de vr'o 20 de diurnale. Nu se potù redicà din loculu seu sè salute pe celu ce intrà.

— Ah! me bucuru, dle Franciscu, cà in urma odata me cercetezi, nu luá te rogu in nume de reu, cà remanu siedindu dara *acestu afurisitu picioru de lemnu* me impedece in tóte. Asié dara, cà dta ai vinitu sè scfi, cà implinutu-ti-s'a profetîrea séu ba.

— Eu sum unu bietu fugariu, si ti-ceriu ajutoriulu si asilulu dtale.

— Ah, dta vei locuí la mine, si me vei mangaiá! Vedi, Franciscu, acuma eu asiu fi admiralulu floteloru cu ventrelele vênete, dara *acestu afurisitu picioru de lemnu* m'a facutu incapabilu, asié încâtu nu potu folosí nimica patriei mele. Trebue sè-mi petrecu timpulu aici in odaia intr'unu jetiu, cu cetitulu diurnaleloru, si nu potu face alt'a decâtu a blasphemá *acestu picioru de lemnu*, care me impedece de a fi de facia la lupta. Vina mangaiame celu pucinu!

— Socf'a dtale te va poté mangaiá mai bine decâtu mine.

— Nici nu vorbí despre dins'a. Pe ea o-a impedecece piciorulu de lemnu, ca sè nu póta jocá, si a devenitu o cartiasia pasiunata. Ea dóra si acuma jóca cu cine-va. Nu potu s'o desvetiu de felu... Altmintrea ea e femeia buna.

— Cum? d'apoi totu-si am avutu dreptu?

— Oh, pré deplinu! Dara, iubite Franciscu, sè tacemu despre acést'a! Intru adevèru am facutu unu lucru nebunu. De asiu mai avé inca piciorulu, nu asiu da eu nici unu maruntîsiu de unghia nici pentru tóte capriciele scrintite ale lunei! Ffa dîsu intre noi: Intru adevèru am fostu nebunu, cà nu am sciutu

face deosebire intre *fantasia* si intre *amoru!* Oh, dta ai judecatu fórte bine; cunosceai pré bine slabitiunea animei omenesci! Dorere, eu o-am cunoscutu tardiu!... Dara pst! sè nu vorbimu mai multu despre acést'a; déca me va audi cine-va, inca va ride de mine...

N. F. Negrutiu.

Visulu meu.

Din colo de mare, p'unu campu minunatu,
Parea cà se vede unu mandru palatu,
Si dînele 'ntr'insulu, formandu câte-unu choru,
Parea cà intóna unu cantu de amoru.

Suprinsu pana 'n sufletu de candidulu cantu,
P'o cale ingusta plecai tremurandu;
Si-aprópe de curtea acelui palatu
O nimfa sublima m'a intimpinatu:

„Ce cauti aice, tu sufletu strainu,
Pe loculu acést'a curatu si seninu;
Palatulu acést'a in aeru claditu,
De dîne si nimfe e 'n veci locuitu.

Deci vina naintea maretiiului tronu,
Si-acolo te róg, sè-ti deie pardonu;
De cumva regin'a te va ascultá,
Pe bratiu-i de rose te vei leganá!“

Pe tronulu de auru cu flori decoratu,
Regin'a frumsetiei cu doru m'asceptatu;
Si fara rogare, fara pardonu,
Pasii langa dins'a pe magiculu tronu.

Pe sinulu ei fragedu si plinu de misteriu,
Zimbiau nisce rose cu multe placeri;
Dar ochii-i fantastici erau unu isvoru,
Din care viétia curgea si amoru.

Ferice ca mine, oh! cine erá,
Candu astu-felu de dina poteam sarutá?
A careia fatia si trupu delicatu
P'a mea Marióra mi-a infatîsiatu!

Ionu Tripa.

P a d u r é n ' a .

— Novela originala. —

In Transilvani'a, pe unu siegu frumosu si romanticu se estinde unu satu cu numele M*. In giurulu lui despre resaritu, amédia-di si

apusu sunt nisce déluri acoperite cu vîie si pomi; éra de la déluri catra satu se estindu nisce pamenturi bune de semenatura si fenatie. Locuitorii acestui satu sunt tierani romani si se ocupa cu agricultura si prasire de vite.

De la satulu M. spre média-nópte cale de o jumetate de óra se incepu pólele unei paduri mari, care se estinde peste déluri numeróse si vâli adunci. Loculu celu mai neamblatu din acésta padure este „Valea padurenei.“

Acésta vale este in loculu celu mai indepartatu si mai intunecosu catra midiloculu padurei, o vale larga si lunga, care cu câtu se departa mai tare in padure, cu atât'a se angustédia si se intuneca mai tare; pana ce in urma se finesce intru o deschidere de stance adancita in anim'a unui munte si scutita de ambe partile de ori-ce radia a sórelui prin crengile potinte ale arboriloru seculari si tufsiururile nepetrunse.

Inainte de intemplantarea pe care voiu sè vi-o enarezu, poporulu de prin pregiuru, cu deosebire celu din satulu M. vorbiá multe lucruri fabulóse despre „Valea padurenei“, facéndu-si totu-de-una cruce la ametirea acestui locu infricosiatu si exclamandu: „Dómne nu ne lasá, uciga-o crucea!“

In midiloculu satului M. este o fantana cu apa fórte buna, cea mai buna in totu satulu. De ací se pórtá ap'a de beutu la tóte casele. Ací convinu in tóta sér'a nevestele tinere si fetele fecióre, si facu cioroboru. Cele vorbescu cu multu focu despre barbatii sei, despre intemplantările dílei, si despre alte afaceri familiare ale sale si ale veciniloru sale; ceste desbatu intemplantári de la jocu si multe noutáti de amoru.

Intr'un'a din serele de iérna a anului 185*, candu se incepe si naratiunea nóstra, la fantan'a amintita steteau dóue fete, si conversau. Erau cam de 16 séu 17 ani si de o frumsetia rara. Una blondina cealalta bruneta. De pe vestmintele si din cuvintele loru se potea pré usioru observá, cà ele erau ficele a doi bocotani mari ai satului M.

— Florica! — díse fét'a cea bruneta catra cea blondina intr'unu tonu misteriosu, — am sè-ti spunu unu lucru infricosiatu. Nu ai auditu nimicu?

— Nu, — respunse Florica, cascandu nisce ochi mari a supra vorbitórei.

— Cum? Se intempla in tóta nópteá, si tocmai langa voi, si tu nu scíi nimicu?!

— Nu! ti-am mai spusu odata, cà nu; dar spune mai iute, cà me omori cu spaim'a!

— Ti-asiu spune, dar me temu sè nu ne auda cine-va, — díse brunet'a, aruncandu o privire in giuru, ceea ce facù si Floric'a cu o nelinisce din ce in ce mai mare. Apoi nu asiu vré pentru tóta lumea, ca acel'a despre care voiu sè-ti vorbescu sè auda, cà eu am dísu ceva reu despre elu, cà atunci... Ací éra privi in giuru imitata de Florica, carea tremurá ca vérg'a.

Inse ori câtu de tare se nisuiau cele dóue romancutie a nu fi audite de cine-va, ele totu-si nu observara, cà pe cararea de dincolo de gardulu innaltu si stresínitu, ce se tragea pe langa fantana, se apropiá unu tineru, care se vedea a fi fórte superatu si adancitu in cugete, cà-ci inaintá cu pasi lini, cu manile la spate si cu capulu in peptu, si erá deja sè tréca pe langa fantana, candu din intemplantare aruncá o privire prin gardu spre fantana, si observá pe cele dóue fete.

— Ah! — díse elu, — Maria lui Ilie si vecin'a mea Florica lui Georgie! Óre ce vorbescu atâtu de ingrigiate?! Dar ce-mi pasa de cioroborulu femeiloru! — díse elu éra-si alungandu-si curiositatea, si voindu a-si continuá mai departe calea si cugetele sale triste.

Intru aceea unu nume esprimatú de cele dóue fete ajunse pana la dinsulu, ceea ce indata lu-opri, ca si cum l'ar fi cosutu cine-va cu piciórele la pamentu.

Remase nemiscatu nestramutandu-si pusetiunea cu care venise pe carare, si asié standu cam cu laturea spre fantana.

Inse tóta finti'a lui se prefacù intr'o atentiune personificata.

— Da, — se audit atunci versulu fetei celei brunete, — ceea ce vreu sè-ti spunu, este asié de adeveratu, precum cà pe tine te chiama Florica si pe mine Maria.

— Dar sè te intrebu ce-va, — díse totu aceea, — nu ai luatú tu sém'a, câtu de tare s'a stramutatu Mihailu lui Stefanu de câte-va septemane incóce?

— O! ba luatú! — díse Florica oftandu, mai de multu mai ridea si mai graiá câte unu cuvintielu dóue catra mine, de si de la elu asiu fi acceptatu si mai multu; dar eu si cu atât'a me indestuliam si me simtiam fórte... Ací Florica rosí, se facù cà tusiesce, si dupa o tusa intaritata, uitandu in confusiunea sa cele ce a dísu, incepù dinainte: Ba luatú-am séma stramutarea.

Maria nu observá confusiunea suratei sale, de óra-ce ea erá cu multu mai ocupata in momentulu acel'a de sugetulu vorbirii sale,

decâtu sè se ocupe cu psihologf'a; pentru aceea continuà:

— Da! elu se toposesce pe picioré.

Tinerulu de langa gardu si-incretî fruntea dîcîndu intru sine:

— Óre de ce nu póte incape de mine fé-t'a ast'a?

— Si scfi tu Florica, — intrebà Maria, — pentru ce-i elu totu superatu, câtu cugeti cà-lu totu plóua si lu-ninge?

Tinerulu tresari, si facù o miscare de nelinise.

— Ba eu dieu nu sciu, — respunse Florica, — diu'a si nóptea me totu intrebù, cà óre ce nenorocire sè-lu fi potutu ajunge pe Mihaiu?

— Nu vedi, — continuà Maria, cà elu si-a pierdutu voi'a, ba chiar si placerea de a vorbí cu pretenii sei? Elu nu se mai aréta la jocu, nici la siediatóre, nici la nici unu felu de petreceri a satului, ca si pana acuma?!

— Oh! ba asié este sorióra! Apoi la fete nici cà privesce mai multu nici la un'a, ca si cum pe tóta lumea ar fi superatu, macaru cà eu mi-asíu dá sufletulu. Ací Florica éra-si rost.

— De portarea lui Mihaiu nu numai noi ne miràmu, ci se mira satulu intregu, — dîse mai departe Maria. Ba sunt, cari aru intinerí de diece ori, vediendu pe Mihaiu cà ride numai o singura data, — întregi Florica cu unu tonu miscatu si plinu de sinceritate.

— Oh nu sciu candu va fi aceea, — dîse tinerulu de la gardu, cu o dorere atátu de profunda si cu unu tonu atátu de sfasiatoriu, încâtu pucinu cà nu fu audítu de cele dóue fete.

— Nu-i vorba, — dîse Maria, — ca Mihaiu sè rida; elu nu va ride nici odata, cà-ci elu va morí.

Florica scóse unu típetu de spaima si de dorere, si mai cà nu cadíu. Tinerulu se trase unu pasu innapoi, si erá p'ací sè sara la fét'a profetítória, spre a o astringe sè-si retraga cuvintele.

Dar se predomni si ascultà mai incolo.

— Da, elu va morí, — continuà aceea cu infiorare, — si pentru ce va morí, numai eu sciu si unchiulu meu Luca gorniculu celu schiopu, cà-ci l'a vediutu pe Mihaiu in „valea padurenei.“

Tinerulu la aceste cuvinte se cutremurà in tóte membrele sale, inse nu de frica, ci de nelinise si manfa, si eschiamà:

— Vai! ticalós'a, de cumva scie ce-va, i voiú sfarimá capulu cu pumnulu acest'a, — ca sè nu mai spuna nimenui suferintiele mele!

— Elu va morí, — continuà Maria, — cà-ci a cutezatu a intrá in „valea padurenei“; apoi scfi tu, sorióra, cà cine cutéza a intrá acolo, dà in urma rea si de acolea nu mai are dî buna pana móre.

— Of, Ddieu meu, of, Ddieu meu! — dîse Florica cu dorere si spaima.

— Elu va morí, Florica draga, cà-ci a datu in urma rea in valea padurenei, si a datu padurén'a de elu si...

— Pfiu, uciga-o crucea! — dîse Florica facêndu-si cruce si petrundiendu-o o frica panica, — dómne Mariuca, tiucu-te, urita o sè fia padurén'a aceea.

— Ba, te insieli, — respunse Maria, — ea este fórte frumósa, precum spune unchiulu Luca, gorniculu padurei celei mari.

Tinerulu stá inmarmuritu. Florica incepù a pierde din frica audîndu, cà padurén'a e frumósa.

Maria continuà:

— Da, ea este fórte frumósa, este mai frumósa decâtu tóte fetele de prin pregiuru, pe cari le cunósce badea Luca. Ea e mai nalta câtu noi cam cu unu latu de mana, e atátu de nalta, încâtu fara sè se redice, ar ajunge cu faci'a pana la gur'a lui Mihaiu. Are unu peru galbenu, atátu de tufosu si mare, încâtu i invelisce de totu spatele si umerii si ajunge mai josu decâtu cum i-su de lungi manile déca le lasa pe aceste in josu pe langa sine. Are nice ochi mari si mandrii. E alba ca néua si obrazii ei asié, scfi tu, ca ceriulu inainte de resaritulu sórelui, pielea ei atát'a-i de subtire, încâtu o ai poté taiá cu unu firu de peru subtire si móle. Apoi trupulu ei ca lumin'a, la midilocu ca anelulu, si e imbracata intocmai ca si noi in vestminte albe impistrite de insa-si man'a sa.

(Va urmá.)

Vasiliiu Criste.

Tesauri mării.

— Mârgelele. —

Dintre tóte minunile si tesaurii, cari i ascunde albastr'a adancime a mării, nici un'a nu este asié multu dorita si cautata, nici un'a asié prémãrita si venerata ca simbolu alu nobilei frumsetie, de câtu mârgelele stralucitórie.

Lumea câta lupta si sacrificiu, câta astutia si cërta a vediutu facêndu-se d'a ajunge in posesiunea ei! Si cu tóte aceste mârgeu'a nu este alta ce, de câtu o miserabila massa varósa, spumósa, careia unu óre care ratecitu graunte de nasipu i sierbesce de punctu prop-

titoriu si centralu. Ce thema multumitória acést'a pentru contemplatiuni filosofice!

Inse cine scie, déca on. nostri lectori, mai alesu partea cea mai frumósá din ei, ni voru multumí pentru astu-felu de contemplatiuni, si asié dara mai bine ne vomu ocupá de istori'a culturala si naturale a margéuei.

Asié numitele *margele adeverate* au fostu degiá in timpurile antice ornamentu placutu avutiloru si ómeniloru de rargu innaltu, si nisuinti'a d'a stralucí cu astu-felu de ornamentu erá necredita. Muieri si barbati le portau nu numai singuratice, séu duplice si instrate, ca cercei si catene, ci ele se puneau si la vase, vestminte, sandale si calciuni, la arme, carutie si frénele cailoru.

Dupa cum se scie Iuliu Cesare a donatu mamei lui Brutu o margea in pretiu de 6 milióne sestertie; si soci'a imperatului Caju Claudiu se presintá la o pucinu insemnata festivitáte, cu vestminte, de susu pana josu ornate cu margele si smaragde, a caroru pretiu se urcá la 40 milióne sestertie, adeca peste 2 milióne taleri de asta-di. Frumós'a Cleopatra, in ingámfarea ei, beú o margea de scumpetate rara, solvata in unu pocalu cu ocetu.

Mai minunatu inse este. cá Cleopatra a datu si de imitatori. Astu-felu se dice, cá faimosulu Clodiu asemenea ar fi espeduitu o pretiósá margea in aduncimea „Eu“-lui seu; totu asié a facutu si fiulu dramaturgului Esopu, inse nu numai pentru sine, ci bagá câte o margea fórte pretiósá si in pocalulu cu vinu a fiacaruia dintre óspetii sei.

In evulu mediu si in epocele urmátorie inca se facea lucsu de margele extravagantu, de si nu chiar ca in anticitate.

Timpulu mai nou, aderinte celui mai golu realismu, a rapitu si de la margéua o parte a farmecului multu doritu de generatiunile anterióre.

Multi critica margéu'a si dicu, cá ea nu este asié netrecátoria ca pétr'a scumpa, si cá prin timpu si intrebuintiare se folosese de totu. S'a adevéritu, cá margéu'a adeverata, portata immediatu pe pele, nu arare-ori ajunge a fi tulbure si perde si lucéti'a si frumseti'a ei.

Pentru a-i restitui aceste perderi sè intrebuintiéza unu midilocu originariu; a nume se face, ca unu porumbu sè inghitia margéua, se lasa sè steie a numitu timpu in gusi'a lui. Inse, de si prin acést'a devine éra lucitória, perde fórte din pondulu ei, si astu-felu recastiga frumseti'a numai pe contulu pretiului ei.

Dintele timpului asemenea nu crutia margéu'a; acést'a s'a observatu mai cu séma la deschiderea norminteloru antice. Asié d. e. dupa 1118 ani s'au aflatu in mormentulu fiiceloru lui *Stilicho*, vestitulu beliduce alu lui Theodosiu celu mare, intacte tóte ornamentele; multímea margeleloru inse ajunsera a fi asié de mi, in câtu, atingundu-le câtu de câtu, numai de câtu se farimara.

Margelele cele mai multe, mai mari si mai frumóse se afla in „margea-stridia“, care dupa exteriorulu ei sémena multu la stridia ordinaria, inse este de dimensiuni mai mari. Ea are cuprinsu de 8—10 policari, si grosimea cógei este 25—30 millimetri. Internulu ei este acoperitu cu substanti'a scoicei de margaritariu (Perlmutter), ce ese din corpulu animalului.

Chiar din acele materie consta si margéu'a in sa-si, cu multu mai pretiuita. Diferinti'a pretiului se explica astu-felu, cá scoic'a, pe de o parte, ca principiu de formatiune normala se afla la mai multe specie de molusce cu cógia, de câtu margelele, formate prin impregiurári abnorme, si cá, pe de alta parte, margelele, prin straturile de substantie de scoica, asiediate concentrice unulu peste altulu, capeata lucéti'a opalica placuta, pe care juvelirii o numescu apa, si care, pe langa tóte nisuintiele de poleire si taiere nu se póte castigá la globureii de scoica.

Chiar si naturalistii au deosebite pareri despre margelele genuine, cari jacu séu immediatu lipite de cógia; séu pe carnea animariului. Inse fia cum va fi, originea margéuei pré marite, la care multi ochi frumosi privescu séu cu mandri'a séu cu doru, nu póte fi de câtu numai poetica.

Descrierea detaiata a locurilor unde se afla aceste margele, precum si deosebitele moduri d'ale pescuí, cade in domeniulu scrutáriloru naturei.

In fine fia inca amentitu, cá omulu, acésta fiantia neliniscita, inca a incercatu a imitá producerea de margele, mai alesu chinesi. Incercári in acésta privintia a facutu si marele naturalistu Linné, spriginitu de guvernulu svedicu; inse si la aceste incercári s'a constatat, cu câtu artea omenésca este in deretrulu naturei, si cá natur'a cum scie sè decoredie cu pompa si splendóre neajunsa stravechiulu ei templu.

Ionu Valeriu Barcianu.

S A L O N U ?

R e f l e s s i u n i .

De Carolu Dolfus.

Candu presintele e indestulitoriu, nu cautămu la trecutu.

Intre tóte nefericirile, acele ni se paru mai grele, pe cari nu le potemu atribuí sortii, pentru că scimu, că acele au provenitu din smintele si ratecirile nóstre.

A se rescolá in contra aceleia, ce nu se póte straformá, e o slabitiune. Inse a se rescolá in contra aceleia ce se póte straformá, e detoria.

Ca sè fimu paciinti fatia cu ómenii, trebue ca séu sè-i iubimu, séu sè-i urimu tare!

Pentru ómenii de omenia nimica nu póte fi mai neplacutu, decâtu aceea candu ei sunt siliti a despretiú pe altii; numai la casulu extremu ei se resolvescu la acést'a.

Entusiasmulu si indignatiunea sunt afini; numai atunci ne indignămu, déca suntemu capabili spre entusiasmu.

De la publicu nu acceptá apretiuire; spre acést'a elu nu are timpu.

Frumseti'a adevărata e simtíbilă; numai anim'a o póte vedé, ochiulu nici odata.

De comunu se crede, că avemu dóue urechi, dar eu credu că mai multi au numai un'a — ca sè auda aceea, ce li face placere. Ba chiar si la cei mai drepti o urechia e mai slaba decâtu cealalta.

Si cu ochii suntemu chiar asié; natur'a ni-a datu doi ochi, inse unulu lu-inchidemu; si a nume acela, cu care vedemu lucruri, ce nu ni placu.

Lingusîrea strica spiritulu, — ca si sacharulu dintii.

Celu ce lingusiesce — cersiesce.

Ce e mai reu, a lingusî séu a primí lingusîrea? — Celu ce lingusiesce strica, éra acel'a care primesce lingusîrea se cufunda.

Vinulu si laud'a sémena. Putina lauda are impresiune buna, insuffa si intaresce; laud'a multa strica. Sè ne ferimu de betia!

Celu-ce se acomodéza opiniunii lumei, acel'a e sclavulu celu mai atérnatoriu, că-ci si-alege domnu pe celu mai capritiosu, mai desfrénatu si mai pretindietoriu.

La sinceritate se recere multa cutediare si multu tactu, ca sè nu fimu ofensatori. Multi nu sciu sè fia sinceri decâtu numai prin grobianitate, ba sinceritatea pré adese ori o confunda cu grobianitatea. Deci intrunirea tactului finu cu onórea facu pe omulu loialu.

Cu gustulu bunu si cultu numai dreptatea se potriveste. Omului cu gustu cultu minciun'a i face neplacere; candu vorbesce, elu spune adevărulu, inse se feresce de ofensare.

Uritulu e asemenea ruginei, — consuma talentele.

Candu stupiditatea se insotiesce cu maliti'a, maliti'a si stupiditatea cu prosti'a, ceea ce câte odata se afla intr'un'a si aceea-si persóna, se produce reulu celu mai mare in lume.

Flecarirea multa e semnulu lipsei spiritului.

Flecariulu e asemenea acelui omu, care nici odata nu-i a casa.

A scí folosí tacerea: e potere.

Discretiunea e pudórea animei.

Sufletulu blandu si anim'a profunda simtítoria prin nimica nu se póte vatema mai tare, decâtu prin indiscretiune si flecarire.

Multi sciu ride, a suride inse putini.

Pe barbati femeile, pe femei barbati le cultivédia; unii prin altii se coregu séu se strica.

Din singuretate femeile ne convêrtescu; iubires femeiloru e acelu lantiu, ce ne infra pe noi catra societate, acestu lantiu lu-derimămu mai in urma. Candu lu-rumpemu — ne derimămu si noi.

S. Sincal.

Istoriore scurte.

Éta o frumósa scena americana, narata d'unu corespundinte alu diariului „l'Univers“ :

Dóue vase, cari stationau la Saint-Louis, erau gata sè scobóre pe riulu Mississipi.

Mai nainte de plecarea aveau sè fia visitate de óre-cari oficiari publici, insarcinati cu constatarea bune-i stari a bastimentelor.

Acei functiunari sfirsira inspectiunea unui vasu si prin urmare acela trebuia sè plece mai antaiu.

Acésta dispera pe caletorii vasului vecinu, cà-ci caletori'a a dóue vase vecine cari rivaliséza unulu cu altulu pasionéza pe Americani si dau adesea ori locu 'a prinsori estravagante.

Pasagerii celui d'alu doilea vasu se rapedu la capitanu.

— „Noi o sè 'ntardiamu ; éta cà ceilalti sunt gata ; se plecàmu fara visita.

— Da, inse, — respunde capitanulu, — sciti cà sunt 500 de dolari ca amenda pentru bastimentulu meu, — déca voi plecà fara s'asceptu pe inspectori.

— Déca e vorba d'asta, o sè ti-i dàm noi, — strigara d'odata caletorii.

In adeveru, ei organisara o colecta si 'n câte-va minute 250 dolari se si strinsera.

— Destulu, — dîse atunci capitanulu, care impartasiá si elu emotiunea caletoriloru. Infractiunea ce am sè comitu se pedepsece cu amenda de 500 dolari ; dar celu care o descoperi primesce 250. Eu am sè me denuntiu singuru, si fiindu cà am dreptulu la gratificare, nu voi mai fi detoriu de câtu amend'a de 250 dolari.

Ceea ce dîsesi se facù : judecatorulu nu gasi nici unu altu casu, si cele dóue vase potura plecà 'n acela-si timpu.

*

Dueluri pe drumulu de feru. Éta unu evenimentu ce sémèna ca unu visu, de si este fórte adevèratu.

Pe unu drumu de feru din Georgia, acela-si vagonu cuprindea o domnisióra numita Nely si doi juni Marc si Armand, cari pretindeau amendoi la man'a sa.

Celu mai neinsemnatoru subiectu aduse o conversatiune între rivali.

Unu negutiatoru din orasiulu Augusta, care sie-dea acilea, i sili a se bate de indata spre a terminá cèrt'a.

Ei refusara.

Dar cu acésta ocaziune, o discutune viua se ridicà între caletori a supra tesei duelului.

Doi dintre dînsii, cari nu erau de acordu a supra unui punctu, se coborira la prim'a statiune si se batura : unulu dintr'insii remase mortu pe locu.

Convoiulu plecà inainte.

Incidentulu precedentu, incaldîndu capetele, negutiatorulu din Augusta repetà lui Marc si lui Armand, cà erau nisce lasi, de óre ce nu voiau a se bate, si cà are sè le arete déca vré unulu dintre ei aru voi sè se mesure cu dînsulu.

Armand, silitu la extremitate, primì.

La statiunea urmatória, negutiatorulu si elu traserà armele unulu in contra altuia.

Armand cadìu mortu.

Duelistulu, mandru de succesulu seu, strigà tatoru caletoriloru din trenu, cà ar provocá pe origine aru díce, cà a facutu reu si i-ar imputá sangele acestui omu, versatu cu usiorintia, séu ar voi sè sustina pe domnisióra, caus'a principala a acestoru dóue catastrofe.

Unu june de dóue-dieci si cinci de ani ofere acestuia a deveni campionulu seu.

Dar trenulu pleca éra-si.

Cei doi adversari luara locu in vagonulu descoperitu, — si voira a se bate, in acela-si locu chiaru.

Cele dóue pistole fura implute.

O tacere solemnă se facù.

Nu se intrerupse de câtu dupa unu minutu de strigatulu caletoriloru, stropiti de sangele junelui omoritu de negutiatoru.

In fine, ajunse finele acestei caletorii, insemnata la fie-ce pasu cu o crima.

B o m b ó n e.

Intr'unu salonu se observá fórte multu dn'a B. o femeia frumósa, eleganta, dar cu putinu spiritu.

— Ea atrage langa sine pe tóta lumea, — dícea cine-va.

— Si nu retiene pe nimeni, — respundea o femeia.

CE E NOU?

*** (*Caletoria in aeru.*) Proprietarii diariului „New-York Daily Graphic“ au incheiatu unu contractu cu renumitul aeronautu, profesorulu Wise, conformu caruia acestu din urma se indetoreza a construi unu balonu, in care elu cu asistentii sei si siese séu optu alte persóne, voru trece oceanulu atlanticu si in decursu de 60 de óre voru sosi in Anglia. Spe-sele construirii balonului se urca la 2000 pundi sterlingi, platiti de diariulu numitu. In balonu va fi nutrementu pentru trei-dieci de díle.

*** (*Paliulu St. Ladislau.*) E mare bucuria in foile ungueresci clericale. De curendu s'a descoperitu in Zagrabia paliulu stlui Ladislau. Acel'a érá intr'unu altariu alu bisericeii catedrale de acolo. Paliulu fu dusu numai decátu la espositiunea universala din Viena.

*** (*Curiositati chineze.*) „Gazetta de Pekin“ é plina de lucruri curiose a supra modulului de guvernamentu alu chineziloru. Spre esemplu, acésta gazeta inregistréza o resolutiune a consiliului de statu prin care uréza junelui imperatore 10,000 ani de prosperitate, si in acela-si numeru publica unu decretu prin care se numesce comisiunea de architectura care trebuie de pe acum se constrúisca mausoleulu destinatu se cuprinde pe fiulu sórelui si soci'a sa, dupa mórte. Cu ocaziunea celei din urma caletorii a imperatului la mormentulu stramosiloru sei, catârii cari transportau concubinele sale, au moritu fara veste. „Gazetta de Pekin“ a inseratu a dóu'a díf unu decretu ce distitua, pentru acestu motivu, pe siefulu eunuciloru, si exilá

in acela-si timpu pe mai multi oficeri pentru că au pusu multa graba a aduce la mēsa felurile de mncări maiestății sale.

* * (Tier'a femeiloru.) Intre posesiunile olandese, se afla unu micu statu ce merita tōta atentiunea. Atātu prin organisatiunea cătu si prin obiceiurile sale caracteristice, acestu statu intrece visurile cele mai cutezătorie ale luptatoriloru americani pentru drepturile femeiloru. In insul'a Iava, situata intre Batavia si Samarang, se afla miculu regatu Bantam, care, de si platesce tributulu Olandei, este unu statu independent. Acestu statu, care se guverna si apera numai de femei, inca de timpuriu immemorabile si cu tōta ne-nsemnatatea sa politica; este fōrte fericitu si bogatu. Regele tierii este 'n adeveru unu barbatu, inse toti ceialalti functionari ai statului apartienu frumosului secsu: acestu rege este cu deseversire dependinte de ministeriulu seu, care se compune din trei femei. — Autoritățile cele mai 'nalte, toti impiegatii, demnitari ai curtii, comandantii si soldatii apartienu fara exceptiune secsului femininu. Barbatii se ocupa cu agricultura si comerciulu. Gard'a domnēsa este compusa din cele mai distinse femei. Amazōne calerescu ca barbatii si pōrta cāte o lancie ascuțita, pe care scie a o manūi cu cea mai mare agerime, precum si cāte o pusca, pe care o descarca in celu mai mare galopu. Tronulu se mostenesce de primulu nascutu alu regelui. In casu candu regele mōre fara mostenitoriu, se aduna 100 amazōne, alese prin votu, cari alegu de successoru la tronu pe unulu dintre proprii loru fii si atunci alesulu se proclama ca rege legalu si constituționalu. Capital'a acestui micu statu, situata intr'un'a din cele mai incantătorie parti ale insulei, pe o campia fructifera, e aপরতা de dōue fortaretie bine inarmate.

* * (Unu strainu, care pare a fi Ispaniolu.) se presintă la 11 aug. diminētia, pe la optu ore si jumetate, la otelulu „Zum goldenen Hirschen“ in Viena, si cerū o camera, in care se si duse indata. Peste vr'o jumetate de ora, ospeliarulu audī unu sgomotu surdu, ce pare a produsu prin caderea pe scaunduri a unui corpu séu alu unui obiectu greu, acēt'a inse nu-i provocā indata nici o banuēla. Mai tardiu, vedindu că strainulu nu se mai cobōra, si preocupatu de sgomotulu ce audīse, ospeliarulu se duse si batū la usia; neprimindu nici unu respunsu preveni polit'a care, sosindu indata, deschise usi'a si gasi pe strainu muiatu in sange si cu corpulu culcatu naintea patului. Langa elu erā unu pistolu cu care se 'mpuscase 'n capu. S'a gasitu intr'unu micu necesaru de caletoria cāte-va chārtii a caroru cercetare, facuta 'ndata de catra politia, dovedi că sinucisulu erā de origine Romanu. Elu fusese in Ispania, si resiediuse in cele din urma la Cartagena. Pe jumetate ruinatu prin turburările d'acolo, venise aci ca să iē ore-cari sume insemnate ce le 'neredintiase, in aprilu trecut, la dōue case de comerciulu din orasiulu nostru. Afandu c'aceste stabilimente perisera in trecut'a afundare financiara, otari a-si curmā esistinti'a. Faca cerulu c'aceta se fia celu de pe urma in scrisu in list'a cea funebra!

Biserica si scōla.

‡ (Societatea romana de cultura si limba din Silistria) a primitu de la dlu Diamandi I. Manole, co-

merentulu in Brasiovu, lei 400. Din f. um's'a scrierō, ce binemeritulu daruitoriu a adresatu societății vomu reproduce si noi cāte-va sīre: „Cunoscu sara-cī'a vōstre: ea grassēza la voi, ca si la noi peste Carpati; totu-si cutezu a ve dīce, că imediatu sē creati scōle in tōte comunele romane din Dobrogiā si o scōla de fetitia in Silistria; cā-ci femeile romane in Tesalia si Macedonia, de la Aurelianu pan'acum, ne-a conservatu mai bine originea romana. si prin scōla ni-voru conservā si mai bine, pentru că femei'a prīncul-tura devine o mama buna, si istori'a romana ni spune, că toti fīii ei, cari au ilustratu-o, au avutu mame bune.“

Societati si institute.

‡ (Societatea academica romana,) conformu statuteloru, s'a intrunitu in 1/13 augustu la Bucuresci. Dlu secretariu generalu a cetitu darea de sēma a delegatiunii despre situatiunea de peste anu a Societății. Delegatiunea a tienutu 130 de siedintie. Din lucrările acestora amintimu următoriele: s'a publicatu publicatiunile de concursuri diverse, inserate la timpululu loru si de noi. Pana la timpululu otaritu a intratu la societate numai: 2 manuscrite de traducere din Cesare „De bello civili“, — unu manuscrisu traducere din Titu Liviu, — si 2 traduceri din Salustiu. Pe langa aceste manuscrise de concursu, delegatiunea a mai primitu unulu „tratatu de geologia“ de la dlu Nicolae Popu, profesoru din Nasaudu, cu rugamintea d'a-lu censurā societatea. Dr. Cihac, noulu membru onorariu, a anūciatu unu elaboratu din sciintiele naturale, dar nu l'a tramisu. La unele concursuri, ca celu filologicu, sintass'a, si celu istoricu din fondulu Odobescu, nu s'a primitu nici unu manuscrisu. Dlu A. Papiu a continuatu lucrarea relativa la Cantemiresci, Delegatiunea ps d'o parte a furnitu dlui Papiu harth'a necesaria pentru tiparirea traducerii romane: „Descriptio Moldaviae“, si pe d'alta parte a mijlocitu aducerea din Russia a manuscripteloru cantemiriane, cari constau din 9 bucāti. Delegatiunea nu este inca in positiune d'a comunicā unu resumatu de lucrările comisiunilor permanente ale diverselor sectiuni. Nici unu membru n'a anūciatu, că va tienē unu discursu de receptiune. S'a facutu in principalele orasie ale Europei deposite de operele societății. Bibliotec'a societății s'a sporitu cu 400 volume si numai prin daru; numerulu cartiloru cumperate se urca la 17 volume. Totu-odata din fondulu donatu de dlu Odobescu se urmarescu prin diverse librari cartile de anticariu, din notiti'a dsale bibliografica despre Dacia. Catalogulu de anticități din museu, cu care Dd. Odobescu si Urechia au fostu insarcinati, nu s'a facutu, din cauza, că cele mai insemnate piese din museu au fostu duse la Viena pentru espositiune. Comisiunea lessicografica a ajunsu cu tiparirea dictionariulu la liter'a F. Din glossariu n'a mai aparutu nici o fascicula. Dintre membrii noi, dnii Bataillard, Dietz, A. Cihac si Dr. Szabó au respunsu, că multimescu. — Apoi reportulu amintesce mōrtea lui Cusa, care cu dreptu cuventu se pōte numi intemeiatorulu Societății; apoi inregistrēza alte perderi dorerōse pentru societate, incetarea din viētia a lui Alesandru Hasdeu alu Besarabiei, a P. S. Dionisie episcopulu de Buzeu, a metropolitulu Siaguna si in

fine a lui Philaret Chasles. Din analele societății pe 1872 a apărut numai partea prima, conținându procesele verbale; partea a două, avându a cuprinde discursurile dloru Fetu, Urechia și Baritiu, va apăre în curendu. Guvernulu a binevoitu a ordoná tipărirea loru gratis în tipografiá statului. — S'a cheltuitu 45,911 lei și 49 bani. Doue rele paralizéza mersulu Societății: lips'a de fonduri d'o parte, d'alta parte dificultatea d'a poté pe mai multu timpu pe membrii resiedinti în Bucuresci. Incâtu pentru cestiunea declarării societății de institutie lucrându în permanentia, delegatiunea nu propune a nume vr'o solutiune, și incheia astu-felu: „La lucru colegi, și sè nu ne despartîmu, pana nu vomu asigurá lucrulu comunu *unu mersu mai temeinicu!*”

Literatura.

* (*Pentru legisti.*) A esîtu de sub presa „Biblioteca de legislatiune séu Colectiunea legiloru Romaniei vechi și noue de Ionu M. Bujorénu.“ Unu volume de 2144 pagine conținendu tóte legile, proceduri, regulamente, decrete, circulare instructive, conventiuni, concesiuni, statute, tarife, tablouri, formularii, etc., în acestea intra și legiurile vechi: Caragea, Calimah, ale princip. Stirbeiu, Manualu de pravila bisericésca și statutele Coloniilor bulgare din Basarabia. Depositu, spre vendiare, la libraria Socek et C-nie în Bucuresci. — Pretiulu 30 lei nou esemplarulu.

* (*Novela noua.*) A esîtu de sub tipariu și se afla de vendiare la administratiunea diariului „Presă“ și la tóte librariile din tíera: „Contesa Falsa“, novela de Edmond Hahn, tradusa din limba germana, de B. V. Vermont. Pretiulu 2 lei noi.

* (*Revist'a Contimporana,*) în nr. 6 de la 1 avg., conține urmatóriile publicatiuni: „O resbunare“, comedia într'unu actu de George Marianu, „Trubadurulu“ de Ciru Economu, „Unu boeru nou“, epilogu de G. Cretiénu, „Nóu'a directiune din Iasi“, de V. A. Urechia, „Cantece și plangeri“ (din tabletele unui recunoscutu) de M. Zamfirescu și „Magura Calomfirescu“ de Dimitrie C. Butculescu.

T e a t r u .

☞ (*Teatrulu celu mare din Bucuresci.*) Compani'a dramatica romana, represintata de dlu M. Pascaly, anuncia că studiile preparatórie pentru stagiunea de iérna se voru incepe positivu în anul acest'a între 15 — 19 augustu stilu vechiu. Deci membrii angagiati în acésta compania sunt invitati a se aflá la diu'a prescria pentru inceputulu repetitiuniloru. — Asemene și elevii și elevele, sunt insciintiati, că încercările se voru face de la prim'a represintatiune. Dorim unu bunu succesu dlui Pascaly și în anul viitoriu, care se va și realizá de siguru, represintandu câtu mai multe piese originale.

☞ (*In teatrulu Palais Royal*) la Paris s'a represintatu de curendu o noua comedia în unu actu. Titlulu ei este: „Le baptême du petit Oscar.“ Pies'a face efectu mare.

☞ (*Noua piesa franceza.*) Meilhac și Halévy au terminatu o piesa noua pentru teatrulu „Variété“ din

Paris. Pies'a e intitulata: „Toto chez Tata“, conține unu actu și are numai doue persóne.

Espositiunea universală de Viena.

△ (*Defraudatiune la espositiune.*) De câtu-va timpu s'a observatu, că la cassele espositiunii se facu furaturi de bani. Politia a desvoltatu atentiune necesaria și a observatu, că trei cassari fura banii încassati. Respectivii fure arestati numai decátu, și recunoscura fapt'a loru. E curiosu, că unulu din ei a unu fostu morariu bancrotatu falsu și pedepsitu pentru acést'a. ér alu treile a fostu mesariu.

△ (*Scaldatória la espositiune.*) Ide'a d'a face o scaldatória în localitatea espositiunii, nu este nóua, dar totu-de-una a datu de mari pedece tehnice. — Aceste pedece adi nu mai esistu. La ultim'a plóia în mai multe parti ale localitătiloru ér asié mare apa, încátu ómenii amblau în apa, și astu-felu fara dorinti'a loru se scaldara cum se cade.

Industria și comerciu.

|| (*O noua lumina electrica.*) Ómenii de sciintia și industriasi lucréza pe capeto, ca sè descopere mijlóce de iluminatiune eftine și intense. În momentulu de fatia o masina Gramme, perfectionata, este espusa în Vestminter-Bridgeroad. Printr'o dispositiune dibace, curentulu magneto-electricu ce produce este cu totul neinteruptu; prin urmare masin'a nu desvoltéza nici schintei nici caldura. Conducéndu-o în proportiune de 400 revolutiuni pe minutu, ea produce o putere luminósa egala cu 15,000 luminári, cu pretiulu de unu shilingu pe óra (1 leu și 25 bani.) Acésta masina se póte întrebuintá nu numai pentru luminatu, ci și pentru diferite fabricatiuni, precum este preparatiunea otietului și a alcaliilor caustice. Cu aceeași masina s'a facutu și analiza spectrala la diferite metale. Vergi necunoscute pana aci în spectru, au doveditu puterea acestei masine.

|| (*Omnibusuri cu aburi pentru Tramways.*) Se dice, că la Londra are sè se experimenteze în curendu pe strade unu nouu sistemu de trasuri, cari în locu sè fia trase cu cai, voru fi conduse cu aburi. Ide'a de a întrebuintá aburulu pentru acestu scopu nu este nóua, inse lips'a unei locomotive practice a facutu că nu s'a aplicatu pana asta-di. Unu inventatoru aru fi inlaturatu dificultatea, elu aru fi nascocitu unu omnibusu (trasura) pentru tramways, pusu în miscare cu aburu, și care se va poté întrebuintá fara nici unu pericolu pentru circulatiunea publica, în stradele Londrei. Trasur'a nu se deosebesce de cele obicinuite asta-di pentru tramways, de câtu că ambele platurme sunt mai lungi cu 80 centrimetre ca cele în fiintia, și unu cosiu micu ese în mijloculu trasurei. Cazanulu și masinele, cu putere ca de 8 cai, sunt asiediate în mijloculu trasurei și taie în doue randurile de scaune, ingustandu locul ce le este destinate cu 90 centimetre de fia-care parte, fara inse, ca sè intrerupa circulatiunea de la unu capetu alu vagonului pana la celualtu.

|| (*Valórea târgueliloru ce a facutu Siahulu Persiei la Paris și la Londra.*) La Paris, în magazinele de la Palais Royal, valórea obiectelor cumperate de Nasr-ed-Din se evaluésa la 7 séu 8 sute de mii franci.

Din această sumă, 500 mii franci a costat numai furnitură a biroului, o colecție de binocliuri, un barometru și un aparat de fotografie. Obiectul înseamnă pe care Siahulu l'a plătit mai scump, este un orologiu astronomic din timpul primului imperiu, arătându anii, lunile, zilele, orele, minutele și secunde, și pe care se poate urmări rotația pământului împregiurul soarelui. În toată lumea nu există de câtu înca două asemenea orologii: unul aparține regelui Belgilor și altul reginei Englezei. Acesta pe care l'a cumpărat Siahulu a aparținut odinioară regelui Ludovic XVIII. Elu costă pe Siahu numai 6000 franci. La Londra a cumpărat tablouri de 150,000 franci și bijuterii de 4 până la 500,000. Dar pe când Siahulu făcea aceste cumpărături, niște persoane din suita sa făceau și ele vânzări. Unu diamant oferit unui bijutier, din Palais Royal, doritorii să-l cumpere, cerea pe elu 30,000 franci. Bijutierul i-a dat numai 10,000, dar persoana n'a voit să-l desfacă pe acestu pretiu.

Tribunale.

(*Cholera ca mijloc de scapare.*) Într-o comună aproape de Pesta, trebuia să se facă zilele trecute o execuție judecătorească la unu proprietariu de moșie. Esecutorul înseamnă împreună cu avocatul împuternicit se retrăsese de astădată din umanitate, căci chiar la intrarea lor unu medicu cunoscut li spusese, că dămnă casei — care zăcea în patu în odăia aceea — tocmai atunci a moritu în cholera. Fiindu că medicul vorbea seriosu, esecutorii nu aveau nici o cauză a se îndoi, și astu-felu se retrăsese. Ce mare fu însemnarea lor, cându în diu a următoria aflară, că corțelulu în noaptea trecută fu desiertat, și că dămnă mărta a desvoltat mai mare iutiela întru cararea obiectelor amenințate de execuție. Atătu în contra medicului, câtu și în contra „dămnei“ și a barbătu ei s'a început cercetarea criminală.

(*Róza Sándor*) nu se prea afla bine în temnița din Gherla, și afirma totuora, că elu n'a comis atâte crime, ca unii cari au primitu pedeapsă mai mică. Elu dăce, că numai în 1848 a omoritu, ér atunci i-a fostu iertat, căci a primitu concesiune de la Kosuth d'a forma unu corp de gerilisti, cu care ocaziune apoi elu a și ucis o multime de sârbi. Foile unguresci publice reporturi lungi despre starea acestui banditu, care și acuma dăce, că deca si-ar redobândi libertatea, era si ar jefui.

(*Din viața diuaristilor rusesci.*) Zilele trecute s'a petrecut la St. Petersburg o scenă curioasă și a nume între nesce diuaristi. Înaintea judecătorului de pace a cercului alu 7-le se prezintă adevăratu editorulu și capu-redactorulu diuariului „Noutatea“, dlu Schreyer, care a acuzat pe doi colaboratori ai sei de delapidare de bani. Pertractarea desvoltă următoria istoricu alu intemplantilor: Doi colaboratori ai diuariului numitu, cari deja de vr'unu anu nu-si capătăsese lăfă, intrară în localulu de abonamentu, luară de acolo două epistole cu bani de pe măsă, și în butulu resistinței cassarității, le deschisera, și scoțându banii se departară. Judecătorulu de pace, du-

pa ce a ascultat ambele părți, a pronunțat următoria sentința solomonică: Capu-redactorulu trebuie să plătească lăfă celor doi colaboratori ai sei, și pentru întârziere va avea să-si ceară scuzele lor; colaboratorii asidere trebuie să se rōge de iertare, și se deoblega a nu mai deschide în viitoru nici o epistolă cu bani. Nici o parte n'a apelat.

(*Unu proceeu curiosu.*) Unu ore-care doctoru, a nume West în Statele-Unite, este casatorit și posedă și unu negru, sclavulu său! Si-adăra nevastă, și pentru a-i probă iubirea, si-a asigurat viața în profitulu ei cu 125,000 franci. Dar doctorulu n'are mai multu de 29 ani, și este foarte sanetosu. Prin urmăre, totulu face a se crede, că dămnă West va să accepte multu timpu după cei 125,000 fr. D'atunci dibăciulu doctoru și-imagină unu espedientu foarte ingeniosu. Respandese vorbă, că a inventat unu gasu atât de puternicu în câtu, făcându exploziune, omăra pe locu pe operatoru și lu-desfigură asi de multu, că este cu nepotința alu mai cunosce. Într'o diminiția o exploziune formidabilă se audă în laboratorulu doctorulu West. Alergă totu din toate părțile, spre a vedea ce se întimplase. Neapăratu, că doctorulu făcuse vră-o imprudență cu gasulu său. Într'adeveru, gasira unu cadavru cu totulu desfigurat. Dămnă West devine neconsolabilă, căci a pierdut totu ce avea mai scumpu pe lume. Toate jurnalele i plângu nenorocirea. Cu toate aceste companii de asigurare, superată că are să plătească 125,000 de franci, începă a face ore-cari cercetări. Se vedă atunci, că cadavru doctorulu eră prea desfigurat și că durerea veduvei eră prea sgomotoasă pentru a fi adevărată. Se descoperă asemenea, că negru a disparut. Compania începă a intra în banuși. Prea înregistră aceste suspiciuni. Nu multu și éta, că se arăta doctorulu viu nevătămătu și plinu de sănătate. Marturisese, că elu a omoritu pe negru spre a asigura cei 125,000 fr. soției sale, și că s'a ascunsu cu scopu de a se imbarcă, dar că acum se prezintă singuru pentru a nu fi prinsu pe cale. Făcându-i-se instrucțiunea, se dete juratiloru. Acum începe partea în adevăru curioasă a procesulu: omorulu negru se întimplase în Statulu Delaware. Dar în Delaware locuitorii sunt sclavagisti și au ură a supra negriloru. De aceea, juratii cari au judecatu pe doctorulu West, au gasit cu cale că n'a făcutu o crimă omorindu pe negru, și l'au achitat.

Suvenirea mortiloru.

† (*Etelca Bonciu.*) fiică deputatulu nostru dlu Demetriu Bonciu, a repausat zilele trecute la Aradu în etate de 21 ani.

† (*Petru Abrudanu.*) preotu în Timișoara-Fabricu, la 7 augustu a cădatu victima epidemiei. Totu în acea diuă de cu seara, cholera a răpit și pe fiulu său Stefanu, juristu de anulu alu 3-le.

† (*Mihailu Dobo de Rusca.*) senatoru subst. și inspectoru cercualu în Orășcia, a repausat la 13 augustu, în etate de 33 de ani.

Proprietariu, redactoru respundiatoru și editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi în Pestă. 1873. Strada lui Alesandru nr. 13.